

УДК: 615.27:616.153.915]-092.9

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ КРОК 3 ФАРМАЦІЯ

доктор медичних наук, Білай І. М.,
кандидат фармацевтичних наук, Демченко В. О.,
кандидат медичних наук, Красько М. П.,
кандидат фармацевтичних наук, Остапенко А. О.
Запорізький державний медичний університет, Україна, м. Запоріжжя

У статті наведено необхідність визначення основних напрямів і пріоритетів у підготовці до ліцензійного іспиту Крок-3 «Фармація» для провізорів-інтернів. Зміст тестових екзаменів ліцензійного інтегрованого іспиту затверджується щорічно Міністерством охорони здоров'я України і повинен відповідати освітньо-професійним програмам, які затверджуються Міністерством освіти України. Основним елементом при цьому є впровадження методик засвоєння теоретичного матеріалу та розв'язування тестових завдань.

Ключові слова: післядипломна освіта, провізор, ліцензійний іспит Крок 3.

доктор медицинских наук, Бела́й И. М., кандидат фармацевтических наук Демченко В. О., кандидат медицинских наук Красько Н. П., кандидат фармацевтических наук Остапенко А. А. Методика проведения занятий по клинической фармации в контексте подготовки к Кроку 3 Фармация / Запорожский государственный медицинский университет, Украина, г. Запорожье.

В статье приведена необходимость определения основных направлений и приоритетов в подготовке к лицензионному экзамену Крок-3 «Фармация» для провизоров-интернов. Содержание тестовых экзаменов лицензионного интегрированного экзамена утверждается ежегодно Министерством здравоохранения Украины и должен отвечать образовательно-профессиональным программам, которые утверждаются Министерством образования Украины. Основным элементом при этом является внедрение методик усвоения теоретического материала и решения тестовых заданий.

Ключевые слова: последипломное образование, провизор, лицензионный экзамен Крок 3.

Doctor of Medical Sciences, Belay I. M., Candidate of Pharmaceutical Sciences Demchenko V. O., Candidate of Medical Sciences Krasko N. P., Candidate of Pharmaceutical Sciences Ostapenko A. A., Methodology of

conducting clinical pharmacy classes in the context of preparation for Krok 3 Pharmacy / Zaporizhzhya State Medical University, Ukraine, Zaporizhzhya.

The article shows the need to identify the main directions and priorities in preparing for the licensing exam Krok-3 "Pharmacy" for pharmacist-interns. The content of the test exams of the licensed integrated exam is approved annually by the Ministry of Health of Ukraine and must meet educational and professional programs that are approved by the Ministry of Education of Ukraine. The main element here is the introduction of methods for mastering theoretical material and solving test problems.

Keywords: postgraduate education, pharmacist, licensing exam Krok 3.

Сучасні досягнення медицини сприяли розробці і впровадженню в світову практику ефективних медикаментів, розширивши можливості лікування багатьох захворювань. Однак поряд з позитивними властивостями ліків все частіше з'являються побічні явища та інші ускладнення фармакотерапії. Адекватне і повноцінне використання лікарських засобів є головною умовою раціональної фармакотерапії, яка повинна бути добірної і індивідуалізованої [3]. Золоте правило "Лікувати хворого, а не хвороба", що до недавнього часу було лише добрим побажанням, в даний час при використанні арсеналу препаратів стає все більш реально здійсненним. Разом з тим індивідуальні особливості хворих не завжди враховуються при лікуванні, особливо в амбулаторній практиці. Хворі отримують стандартні дози медикаментів, лікування проводиться шаблонно. Ще трапляються випадки рекомендації того чи іншого лікарського засобу "про всяк випадок". Такий підхід не може бути раціональним.

Система ліцензійних інтегрованих іспитів є комплексом засобів стандартизованої діагностики рівня професійної компетентності, що є складовою частиною державної атестації провізорів-інтернів, які навчаються за спеціальностями напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація», та лікарів (провізорів), які проходять первинну спеціалізацію (інтернатуру), у вищих закладах освіти незалежно від їх підпорядкування.

Метою ліцензійного інтегрованого іспиту є встановлення відповідності рівня професійної компетентності випускника (інтерна) мінімально необхідному рівню згідно з вимогами Державних стандартів вищої освіти. Професійна компетентність діагностується як уміння застосовувати знання і розуміння фундаментальних біомедичних наук та основних медичних дисциплін, які є найважливішими для забезпечення допомоги хворому під наглядом більш досвідченого лікаря. Головна увага приділяється підтриманню здоров'я, профілактиці захворювань та організації медичної допомоги.

Для підвищення якості знань розроблена єдина структура практичних занять, яка включає контроль вихідного і кінцевого рівня знань, самостійну роботу провізорів-курсантів, практичну частину і тестовий контроль [4].

Основним завданням вивчення клінічної фармації є освоєння провізорами-інтернами принципів лікарської терапії окремих захворювань, формування знань і умінь з надання консультативної допомоги лікарям і хворим в проведенні ефективної і безпечної фармакотерапії з урахуванням можливих побічних ефектів лікарських засобів [5].

У процесі вивчення клінічної фармації на основі теоретичного матеріалу, отриманого на кафедрах нормальної фізіології, патології, біохімії, мікробіології, фармакології, поєднуються знання етіології, патогенезу основних нозологічних одиниць з принципами їх лікарської терапії.

Метою практичних занять по клінічній фармації є формування у провізорів-інтернів уявлення про загальну схему проведення раціональної медикаментозної терапії різних патологічних процесів і окремих їх проявів, основні засади індивідуального підбору найбільш ефективних і безпечних лікарських засобів на основі даних фармакодинаміки і фармакокінетики з урахуванням можливого прояву їх побічної дії [6].

Перший крок підготовки до ліцензійних іспитів – систематичне вивчення і повторення учбового матеріалу. Використовуються підручники, навчальні посібники, навчально-методична література, яка рекомендовується у процесі навчання, матеріали найавторитетніших світових інтернет-ресурсів тощо.

На своєму сайті у розділі «Готуємося до іспиту» Центр тестування оприлюднює «нульовий варіант» (у кожному тестовому завданні правильна відповідь А) екзаменаційних буклетів за останні роки. На кафедрі клінічної фармації, фармакотерапії та УЕФ надаються провізорам-інтернам приклади тестових завдань, які містять тестові завдання екзаменаційних буклетів останніх років та база тестових іспитів з Вищів України, що мають належні психометричні показники. Зміст матеріалів оновлюватиметься кожного року. Приклади тестових завдань згруповані у блоки за розділами відповідно до структури змісту іспиту.

Самостійна робота виконується з використанням підручників, навчальних посібників, довідників і додаткової літератури. Провізори заповнюють таблиці за вищевказаними завданнями.

Підсумковим етапом самостійної роботи провізорів-інтернів є виконання ситуаційних завдань, при вирішенні яких вони повинні обґрунтувати вибір лікарських препаратів, принципи їх призначення, врахувати особливості фармакокінетики лікарського препарату в

певній клінічній ситуації. При необхідності обґрунтувати принципи комбінованої терапії в залежності від патофізіологічного перебігу захворювання, пояснити принципи дозування лікарських засобів, вибору лікарської форми і оптимальних шляхів введення, тривалості призначення і порядку скасування, визначення критеріїв ефективності та безпеки медикаментозної терапії [2].

Питання кінцевого рівня знань підкреслюють роль і значення клінічної фармації в комплексному лікуванні захворювань, методів обстеження хворих для діагностики і лікування, взаємозв'язок між фармакокінетикою і фармакодинаміки лікарських препаратів. Особливо важливим для провізорів є усвідомлення про його майбутню роль в профілактиці побічної дії ліків та ускладнень фармакотерапії, несприятливих наслідків взаємодії ліків, а також підвищенні ефективності та безпеки медикаментозної терапії.

На практичних заняттях забезпечується наочність і доступність сприйняття матеріалу з використанням таблиць, слайдів, альбомів інструкцій, зразків лікарських препаратів, аудіо- і відеозаписів, комп'ютерів. Також поряд з виконанням багатьох елементів виховної роботи велику увагу приділяють деонтологічним проблемам, морально-етичним аспектам практичної діяльності провізора, естетичному вихованню провізорів, питань національного відродження України і поточних політичних подій [1].

Висновки: У процесі вивчення загальних проблем клінічної фармації і клінічної фармакології провізори-курсанти знайомляться з поняттями про етіологію, патогенез, симптоми і синдромах захворювання людини, методами клінічного обстеження пацієнтів, методологією діагнозу, видами фармакотерапії, медичною документацією, взаємозв'язком між фармакокінетикою і фармакодинаміки лікарських препаратів. Визначається роль провізора в профілактиці побічної дії ліків, несприятливих наслідків взаємодії ліків, а також значення принципів комбінованої терапії, критеріїв ефективності та безпеки лікарських засобів.

Література:

1. Алексєєва І.М. (2015) *Правова свідомість і правова культура в контексті правової освіти майбутніх провізорів. Актуальні питання фармацевтичної науки та практики. Т.10, N 3 (25), с. 335 – 341.*
2. Білай І.М. (2014) *Основи клінічної фармації: навчально-методичний посібник до практичних занять провізорів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація». Запоріжжя. 92 с.*
3. Білай І.М. (2015) *Викладання побічної дії лікарських засобів на практичних заняттях провізорам-інтернам. Науковий огляд. N 10(20). 1-5.*

4. Бойко А. І. (2013) Реалізація концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 рр.: завдання післядипломної підготовки провізорів. Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. № 3. 42-45.
5. Ветютнева Н.О., Загорій Г.В., Тодорова В.І., Радченко А.П., Федорова Л.О., Убогов С.Г. (2015) Досвід роботи з базами стажування провізорів-інтернів за спеціальністю «Загальна фармація». Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П.Л. Шупика. Київ. Вип.24, кн.2. 538-543.
6. Білай І.М., Рижов О.А., Войтенко Г.М. та ін. (2015) Клінічна фармація для провізорів інтернів: навчально-методичний посібник до практичних занять провізорів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація». Запоріжжя. 136 с.

References:

1. Aleksyeyeva I.M. (2015) *Pravova svidomist' i pravova kul'tura v konteksti pravovoyi osvity majbutnix provizoriv. Aktual'ni pytannya farmatsevtichnoyi nauky ta praktyky. T.10, N 3 (25), c. 335 – 341.*
2. Bilai I.M. (2014) *Osnovy klinichnoi farmatsii: navchalno-metodychnyi posibnyk do praktychnykh zaniat provizoriv-interniv zi spetsialnosti «Zahalna farmatsiia».* Zaporizhzhia. 92 s.
3. Bilai I.M. (2015) *Vykladannia pobichnoi dii likarskykh zasobiv na praktychnykh zaniattiakh provizoram-internam. Naukovyi ohliad. N 10(20). 1-5.*
4. Boiko A. I. (2013) *Realizatsiia kontseptsii rozvytku farmatsevtichnoho sektoru haluzi okhorony zdorov'ia Ukrainy na 2011–2020 rr.: zavdannia pisliadyplomnoi pidhotovky provizoriv. Upravlinnia, ekonomika ta zabezpechennia yakosti v farmatsii. № 3. 42-45.*
5. Vetutneva N.O., Zahorii H.V., Todorova V.I., Radchenko A.P., Fedorova L.O., Ubohov S.H. (2015) *Dosvid roboty z bazamy stazhuvannia provizoriv-interniv za spetsialnistiu «Zahalna farmatsiia».* Zbirnyk naukovykh prats spivrobitnykiv NMAPO imeni P.L. Shupyka. Kyiv. Vyp.24, kn.2. 538-543.
6. Bilai I.M., Ryzhov O.A., Voitenko H.M. та ін. (2015) *Klinichna farmatsiia dlia provizoriv interniv: navchalno-metodychnyi posibnyk do praktychnykh zaniat provizoriv-interniv zi spetsialnosti «Zahalna farmatsiia».* Zaporizhzhia. 136 s.